

OMÓWIENIA

Prawo morskie, t. II, cz. 3 – *Prawo żeglugi morskiej*, 2 pod redakcją Jana Łopuskiego, Bydgoszcz–Toruń 2000, Oficyna Wydawnicza „Branta”, ss. 461

Kolejny tom dzieła pod redakcją J. Łopuskiego kończy edycję *Prawa morskiego*, na którą składają się wydane w 1996 r.: cz. 1 (J. Łopuski, *Wstęp do teorii prawa morskiego*) i cz. 2 (J. Gilas, *Status prawny obszarów morskich*) oraz ujęta w dwóch tomach cz. 3 (*Prawo żeglugi morskiej*). Pierwszy tom tej części wydany w 1998 r. omówiony został w t. XII „Prawa Morskiego”, s. 145-146. Najnowszy tom tej pracy napisany przez W. Adamczaka, M.H. Kozińskiego i J. Łopuskiego dotyczy zróżnicowanej problematyki prawnej, przy czym dominują w nim kwestie związane z awariami statków.

Na wstępie jednak M.H. Koziński omawia problematykę tzw. usług pomocniczych w żegludze morskiej. Wbrew nazwie są one wyjątkowo istotne dla praktyki obrotu morskiego i należą do najczęściej powstających stosunków prawnych w tym obrocie. Ocena ich charakteru prawnego nie jest łatwa, albowiem ustawodawca normuje je dość ogólnie. Autor omawia kolejno usługi agencyjne, maklerskie, holownicze, pilotowe, przeładunkowe, sztauerskie. W nawiązaniu do coraz częstszej praktyki omówiono także nowe typy usług, jak usługi terminali kontenerowych. Tę część książki uzupełniają uwagi J. Łopuskiego o zarządzie statkiem, a zwłaszcza po raz pierwszy publikowane formularze BIMCO związane z umową o zarząd statku (SHIPMAN – 98).

Kolejno W. Adamczak omawia tradycyjną instytucję awarii wspólnej. Autor przedstawia liczne zarzuty przeciwko tej instytucji i sposoby jej eliminowania z praktyki obrotu. W tekście książki zawarta jest najnowsza wersja YAR. W następnym rozdziale W. Adamczak omawia problematykę zderzeń statków.

W dwóch obszernych rozdziałach J. Łopuski analizuje problematykę odszkodowawczą, związaną ze szkodami ekologicznymi. W pierwszym przedstawiono międzynarodowy system kompensacji, czyli przede wszystkim konwencje CLC – 89 i FUND – 71. W następnym rozdziale autor skupia się na kwestiach odpowiedzialności i odszkodowania za szkody spowodowane zanieczyszczeniem ze statków. Na koniec autor omawia dość krytycznie założenia konwencji HNS – 96.

W. Adamczak przedstawia w dwóch następnych rozdziałach zagadnienia ratownictwa morskiego i mienia zatopionego w morzu. Autor bazuje głównie na nowej konwencji Salvage – 89, eksponując powiązania w tej konwencji ratownictwa i ochrony środowiska morskiego.

Monograficzną prezentację prawa żeglugi morskiej wydatnie uzupełniają napisane przez J. Łopuskiego rozdział poświęcony ubezpieczeniom morskim. Jest to opracowanie w sposób jasny i systematyczny przedstawiające jeden z najtrudniejszych działów prawa morskiego. Pracę kończy krótki rozdział dotyczący dochodzenia roszczeń związanych z żeglugą morską.

Trudno w krótkim omówieniu oceniać to znaczące w nauce polskiego prawa morskiego zamierzenie wydawnicze. Przypomnijmy, że w polskim prawie morskim mieliśmy już przed laty trzypięćdziesiąt laty *System prawa morskiego* napisany przez S. Matysiaka, który wydatnie wpłynął na wzrost znaczenia prawa morskiego w naszym kraju. Nie ulega wątpliwości, że dzieło pod redakcją J. Łopuskiego wpłynie poważnie na rozwój prawa morskiego, wywoła szereg dyskusji naukowych, i to nie tylko w Polsce. Zapewne książka ta stanie się także lekturą obowiązkową dla praktyków obrotu morskiego.

Mirosław Bączyk, Mirosław H. Koziński, Marek Michalski, Wojciech Pyziół, Andrzej Szumański, Ireneusz Weiss, *Papiery wartościowe*, Kantor Wydawniczy „Zakamycze”, Kraków 2000, ss. 781

Należy odnotować ukazanie się pierwszego w Polsce podręcznika prawa papierów wartościowych. Mając na uwadze, że współautorami tego dzieła są dwaj członkowie Komisji Prawa Morskiego PAN, a problematyka papierów wartościowych integralnie wiąże się z międzynarodowym obrotem gospodarczym i żeglugą morską, wydaje się celowe zaprezentowanie tego obszernego opracowania.

Praca składa się z dziewięciu części. W części pierwszej prof. M. Bączyk przedstawia zagadnienia ogólne prawa papierów wartościowych, w tym m.in. konsekwencje prawne dematerializacji papierów wartościowych i zasadę *numerus clausus* papierów wartościowych.

W części drugiej prof. A. Szumański w jedenastu rozdziałach prezentuje różne aspekty akcji jako papieru wartościowego. Między innymi zwraca uwagę na instrumenty finansowe związane z akcjami, jak opcje akcyjne, warianty, prawa do akcji. Pisząc o rodzajach akcji autor omawia problem tzw. „złotej akcji” w prawie polskim, a dalej szeroko analizuje zasady rozporządzania akcjami oraz umarzania i unieważniania akcji.

Trzecia część podręcznika, napisana przez prof. I. Weissa, dotyczy obligacji. Po zapoznaniu czytelnika z istotą tego papieru wartościowego omówiono rodzaje obligacji, ich zasadnicze funkcje w obrocie i zasady emisji. Osobno omówiono obligacje skarbowe i obligacje NBP. Autor sygnalizuje celowość zmian w ustawie o obligacjach.

W dwunastu rozdziałach części czwartej prof. M.H. Koziński przedstawia jeden z najstarszych papierów wartościowych, jakim jest weksel. Autor omawia genezę prawa wekslowego i specyfikę zobowiązań wekslowych, a także podstawowe funkcje weksla. Po raz pierwszy w naszej literaturze tak wiele uwagi poświęcono dyskontu wekslowemu oraz roli weksla w obrocie międzynarodowym. Autor omawia różne rodzaje weksli i zasadnicze instytucje prawa wekslowego, jak *indos*, *aval*, wyłączenie.

Część piąta prof. W. Pyziół dotyczy czeków. Po omówieniu źródeł prawa czekowego i istoty prawnej czeku omówiono najbardziej typowe rodzaje czeków, funkcje czeku oraz podstawowe instytucje prawa czekowego.

W szóstej części podręcznika napisanej przez prof. M.H. Kozińskiego omówiono tzw. towarowe papiery wartościowe. Interesująca jest próba wyodrębnienia tej kategorii papierów wartościowych m.in. przez omówienie w odrębnym rozdziale ich specyfiki. Ta grupa papierów wartościowych jest szczególnie blisko związana z morskim obrotem handlowym. Obszerny rozdział poświęcono konosamentom. Autor nie tylko scharakteryzował ten typ papieru wartościowego, ale na jego przykładzie wskazał na zjawisko zastępowania dokumentów papierowych elektronicznymi nośnikami informacji. W tej części omówiono także dowody składowe emitowane przez domy składowe. Autor postuluje przywrócenie wariantów do polskiej praktyki gospodarczej i omawia projekty ustaw, które mają wprowadzić ponownie instytucję domu składowego.

W siódmej części prof. M. Bączyk omawia tzw. bankowe papiery wartościowe. Po zdefiniowaniu tej kategorii papierów wartościowych autor przedstawia reguły ich emisji, treść zobowiązań emitenta, sposoby dematerializacji. Autor omawia rodzaje bankowych papierów wartościowych, zasady rozporządzania nimi i ich umarzania.

W czterech rozdziałach części ósmej dr M. Michalski prezentuje nowe rodzaje papierów wartościowych spotykanych w obrocie. Autor wychodzi od omówienia granic swobody kreowania nowych papierów wartościowych w prawie polskim. Dalej omawia kategorię tzw. krótkoterminowych papierów dłużnych, zróżnicowaną formę państwowych papierów wartościowych, listy zastawne, certyfikaty inwestycyjne. Ten sam autor w części dziewiątej omawia podstawowe zasady obrotu papierami wartościowymi, w tym przede wszystkim publiczny obrót tymi papierami, rolę Komisji Papierów Wartościowych i Giełd, działalność maklerską i funkcje Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych.

Książka jest wyjątkowo starannie. Jej układ jest przejrzysty i systematyczny. Dla ułatwienia korzystania z jej obszernego tekstu zawiera ona skorowidz rzeczowy. Wartością pracy jest pomieszczenie na początku każdej z części obszer-nych zestawień bibliograficznych.

Nie ulega wątpliwości, że tego typu opracowania brakowało na polskim rynku. Omówiony podręcznik będzie zapewne przydatny nie tylko dla studentów prawa i prawników, ale także dla maklerów, bankowców i innych praktyków sektora finansowego.

INFORMACJA

Sprzedaż poszczególnych tomów „Prawa Morskiego” prowadzą:

Polska Akademia Nauk – Oddział w Gdańsku,
ul. Jaśkowa Dolina 31, 80-286 Gdańsk-Wrzeszcz, tel. (058) 341-73-78

Księgarnia „Kallimach”,
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot, tel. (058) 551-00-61

Gdańska Księgarnia Naukowa,
ul. Łagiewniki 56, 80-855 Gdańsk, tel. (058) 301-41-22

Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN,
Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa

Druk : Drukarnia **optima**
tel/fax; (0-58) 664 - 89 - 32
e-mail: optima@oknet.com.pl